

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **E. L.**,

oskarżonej o czyn z art. 177 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 marca 2023 r. skargi obrońcy oskarżonej na wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z 5 października 2022 r., sygn. akt V Ka 557/22, uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Lubartowie z 30 czerwca 2021 r., sygn. akt II K 443/20 na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę,**
- 2. obciążyć oskarżoną kosztami sądowymi postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Lubartowie wyrokiem z 30 czerwca 2021 r. w sprawie sygn. akt II K 443/20, uniewinnił E. L. od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 177 § 1 k.k. Wyrok ten został w całości zaskarżony przez prokuratora oraz pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej M. P. W apelacji prokurator sformułował zarzuty: obrazy takich przepisów prawa procesowego, jak art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. i błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść. Natomiast w apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej zarzucono naruszenie art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., a także art. 5 § 2 k.p.k. Na tej podstawie skarżący wniesli o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z 5 października 2022 r. w sprawie o sygn. V Ka 557/22, Sąd Okręgowy w Lublinie uchylił wyrok Sądu Rejonowego w Lubartowie z 30 czerwca 2021 r. o sygn. II K 443/20 i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Wyrok ten został na podstawie art. 539a § 1 k.p.k. zaskarżony w całości przez obrońcę oskarżonej skargą na wyrok sądu odwoławczego. W skardze zarzucono rażące naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 437 § 2 k.p.k. polegające na uchyleniu zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Lubartowie z 30 czerwca 2021 r., sygn. akt II K 443/20 i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania ze względu na stwierdzenie wystąpienia względnych przyczyn odwoławczych z art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. i faktu uniewinnienia oskarżonej przed Sądem I instancji, uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania jest w związku z treścią art. 454 § 1 k.p.k. jedynym możliwym rozstrzygnięciem Sądu II instancji, podczas gdy w realiach sprawy taka przesłanka nie zachodziła, ponieważ Sąd Okręgowy nie usunął we własnym zakresie stwierdzonych uchybień, o których mowa w art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. - nie dokonał uzupełnienia postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym, a następnie nie dokonał oceny dowodów odpowiadającej wymaganiom art. 7 k.p.k. Wobec powyższego, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedziach na skargę prokurator oraz pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wnieśli o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wywiedziona przez obrońcę skarga nie zawierała argumentacji mogącej skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k. nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszało treść

art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Jednoznaczne brzmienie przepisu art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. W każdej z tych sytuacji sąd odwoławczy jest zobowiązany do wskazania, która z okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. stanowiła *in concreto* podstawę uchylenia wyroku sądu I instancji oraz przedstawić argumenty, które doprowadziły go do takiego wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2019 r. sygn. IV KS 3/19).

W realiach przedmiotowej sprawy podstawa uchylenia wyroku sądu I instancji tj. ograniczenie wynikające z treści art. 454 § 1 k.p.k. nie budzi wątpliwości. W wypadku reguły *ne peius* kontrola skargowa obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, że sąd odwoławczy „nie może skazać oskarżonego”. Wymaga to wykazania przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania. Kontrola skargowa powinna zatem dotyczyć tego, czy z powodu stwierdzonych przez sąd odwoławczy uchybień, o których mowa w art. 438 k.p.k., pierwszoinstancyjny przewód sądowy powinien zostać powtórzony (zob. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2018 r. sygn. I KZP 13/17).

W pisemnych motywach kwestionowanego wyroku sądu II instancji wskazano obszernie i prawidłowo powody, dla których uchylenie wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania było konieczne. Sąd *ad quem* nie zaaprobował oceny dowodów dokonanej przez sąd I instancji w części prowadzącej do uniewinnienia oskarżonej, uznając ją za poczynioną z obrazą art. 7 k.p.k. W szczególności zakwestionował prawidłowość dokonanej przez sąd *a quo* oceny w zakresie wyjaśnienia E. L. i zeznania pokrzywdzonej M. P., a także dowodu o charakterze nieosobowym, w postaci pisma z Urzędu Gminy w S. Jednocześnie zakwestionował przydatność

dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie wywołanej w sprawie opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych, a której treść doprowadziła Sąd Rejonowy do wniosku o konieczności uniewinnienia oskarżonej. W ocenie sądu okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości co do zaistnienia zdarzenia, jego miejsca oraz przebiegu. Daje on pełne podstawy do uznania, że oskarżona naruszyła zasady bezpieczeństwa opisane w treści art. 17 ust 2 i art. 26 ust 4 i 5 ustawy Prawo o ruchu drogowym nie ustępując pierwszeństwa pokrzywdzonej poruszającej się pieszo po parkingu, skutkiem czego było potrącenie pokrzywdzonej i spowodowanie u niej obrażeń ciała opisanych w opinii z dnia 10 czerwca 2020 r. Zdaniem sądu *ad quem* już same wyjaśnienia oskarżonej uzasadniają przypisanie jej sprawstwa czynu z art. 177 § 1 k.k. i wymierzenie kary – i to bez potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego, w tym dopuszczania dowodu z opinii innego biegłego. Ponieważ nie chodzi o przeprowadzenie nowych dowodów, który to obowiązek spoczywałby na sądzie odwoławczym (vide uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 20 września 2018 r. sygn. I KZP 1018), a o ponowne dokonanie prawidłowej ich oceny i następnie dokonanie prawidłowych ustaleń faktycznych oraz trafnej subsumpcji prawnej, z uwagi na zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k., sąd *ad quem* nie miał możliwości wydania innego orzeczenia niż kasatoryjne. Wskazany zakaz implikuje bowiem potrzebę ponownego wypowiedzenia się w tej kwestii przez sąd I instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., sygn. IV KS 8/18; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2020 r., sygn. V KS 10/20).

To czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego nie jest objęte kontrolą postępowania prowadzonego na podstawie przepisów rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego. Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., nie uprawnia Sąd Najwyższy do badania i merytorycznej oceny słuszności stanowiska sądu odwoławczego w przedmiocie odpowiedzialność oskarżonej i do jego kompetencji nie należy orzekanie co do istoty sprawy. Problematyka odnosząca się do meritum sprawy – oceny dowodów, ustaleń faktycznych, wykładni przepisów prawa materialnego i dokonanej przez Sąd odwoławczy oceny prawnej zachowania

oskarżonej nie jest zatem właściwa temu postępowaniu. Stąd też Sąd Najwyższy w tym postępowaniu nie jest uprawniony, aby rozstrzygać o tym, czy dokonana przez Sąd I instancji ocena materiału dowodowego była prawidłowa, a dokonane przez ten Sąd ustalenia faktyczne trafne czy też w tej kwestii rację należy przyznać Sądowi odwoławczemu. Nie może też rozstrzygać o trafności subsumcji dokonanych przez te sądy ustaleń faktycznych i wskazywać kierunku merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Do uchylenia wyroku sądu odwoławczego przez Sąd Najwyższy niezbędne jest natomiast nie tylko samo stwierdzenie naruszenia przez sąd odwoławczy dyspozycji art. 437 k.p.k. lub dopuszczenie się uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k., ale okoliczności te muszą mieć w realiach procesowych danej sprawy charakter oczywisty i jednoznaczny. Taki charakter ma niewątpliwie stanowisko sądu odwoławczego w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonej. Kategoryczne stwierdzenie sądu *ad quem*, że prawidłowa ocena dowodów w sprawie powinna prowadzić do skazania oskarżonej, aktywizuje ograniczenie wynikające z treści art. 454 § 1 k.p.k., a to determinuje samo rozstrzygnięcie. Ograniczenie to rodzi bowiem potrzebę ponownego wypowiedzenia się w tej kwestii przez sąd I instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r. sygn. IV KS 8/18; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2020 r., sygn. V KS 10/20).

Zważywszy powyższe, tudzież iż samo przekonanie strony o nietrafności wyroku kasatoryjnego również nie jest wystarczające do uwzględnienia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2022 r. sygn. II KS 30/21), a orzeczenie Sądu odwoławczego znajdowało podstawy w art. 437 § 2 k.p.k. *in fine* k.p.k. i stwierdzając poprawność zastosowania przez Sąd Okręgowy tego przepisu, należało skargę obrońcy oddalić (art. 539e § 2 k.p.k.), obciążając oskarżoną kosztami sądowymi postępowania skargowego.

